

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«16» грудня 2021 року

№ 60/97-р/к

справа № 02-05/13-2019

м. Київ

*Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу*

Комунальне підприємство «Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства» Городнянської міської ради (попередня назва – Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства) (далі – Городнянське ВУЖКГ, Підприємство) протягом 2018 – 2019 років займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня, що обслуговувались Підприємством, як таке, що не мало на цьому ринку жодного конкурента.

За відсутності конкуренції на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у місті Городня, споживачі (мешканці приватного сектору, підприємства, установи, організації) не мають альтернативних джерел придбання таких послуг, оскільки рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.07.2018 № 147 Городнянське ВУЖКГ визначене виконавцем послуг з вивезення побутових відходів і, як наслідок, має можливість диктувати свої умови при їх наданні, зокрема шляхом встановлення економічно необґрунтованих тарифів.

У період з 01.05.2018 по 31.12.2019 Городнянське ВУЖКГ сформувало та застосовувало (на дату прийняття рішення продовжує застосовувати) тарифи на послуги з вивезення побутових відходів на підставі, зокрема завищених обсягів вивезення побутових відходів, що призвело до встановлення рішеннями виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.04.2018 № 65 та від 14.02.2019 № 26 економічно необґрунтованих тарифів на ці послуги, завищеного нарахування плати споживачам (населенню) та, в свою чергу, до порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

За результатами розгляду справи № 02-05/13-2019 такі дії Городнянського ВУЖКГ кваліфіковано як порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку).

На порушника накладено штраф у розмірі 34 000 грн.

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення

Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 02-05/13-2019 про порушення Городнянським ВУЖКГ законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», та подання відділу досліджень і розслідувань Чернігівського обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 25.10.2019 № 75/17-пв/к з попередніми висновками у зазначеній справі,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

(1) Чернігівським обласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (далі – Чернігівське ТВ) відповідно до вимог пункту 11 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції» на виконання доручення Антимонопольного комітету України від 12.03.2019 № 13-01/236 проведено дослідження регіональних ринків послуг у сфері поводження з побутовими відходами.

(2) Розпорядженням адміністративної колегії Чернігівського ТВ від 06.06.2019 № 75/13-2019/1-рп/к розпочато розгляд справи № 02-05/13-2019 за ознаками вчинення Городнянським ВУЖКГ порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах м. Городня шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

(3) Копія розпорядження про початок розгляду справи була направлена Городнянському ВУЖКГ із супровідним листом від 06.06.2019 № 75-02/1083/1123.

(4) Листом від 28.10.2019 № 75-02/1803/1878 на адресу Городнянського ВУЖКГ було направлено копію подання з попередніми висновками у справі № 02-05/13-2019.

(5) Листом від 01.11.2019 № 44 (вх. Чернігівського ТВ від 01.11.2019 № 75-01/1736/2128) Городнянське ВУЖКГ надало Чернігівському ТВ відповідь на подання з попередніми висновками у зазначеній справі.

(6) Відповідно до розпорядження Антимонопольного комітету України від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України» (зі змінами) з 02 червня 2020 року функції Чернігівського ТВ, передбачені Положенням про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженим розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 30 березня 2001 року за № 291/5481 (зі змінами), виконує Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (попередня назва – Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України) (далі – Відділення).

2. Відповідач

(7) Відповідачем у справі є Городнянське ВУЖКГ (ідентифікаційний код юридичної особи 03357872; місцезнаходження: вул. Льонозаводська, буд. 12, м. Городня, Чернігівська обл., 15100) (далі – Відповідач).

(8) Як вбачається із відомостей Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, основним видом господарської діяльності є забір, очищення та постачання води (КВЕД 36.00); додатковим – збирання безпечних відходів (КВЕД 38.11).

(9) Відповідно до Статуту, затвердженого рішенням 9 сесії 7 скликання Городнянської міської ради від 23.12.2016, предметом діяльності Відповідача є, зокрема збирання та видалення побутових відходів та відходів підприємства, управління місцями збирання утилю, вивезення відходів на звалища, смітники (пункт 3.2.5.).

(10) 25 червня 2018 року Городнянською міською радою проведено конкурс по визначенню виконавців послуг з вивезення побутових відходів (далі – Послуги) на території Городнянської міської ради.

Конкурсні пропозиції подали два учасники – Городнянське ВУЖКГ та Городнянська ЖЕД.

При цьому, Городнянським ВУЖКГ запропоновано надання Послуг для мешканців приватного сектору, а також для підприємств, установ, організацій на території міста Городня, а Городнянською ЖЕД – надання Послуг для мешканців житлових масивів багатоквартирних житлових будинків міста Городня.

(11) Рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.07.2018 № 147 «Про затвердження протоколу комісії по визначенню виконавців послуг з вивезення побутових відходів на конкурсній основі на території Городнянської міської ради» визначено Городнянське ВУЖКГ та Городнянську ЖЕД виконавцями Послуг на території Городнянської міської ради строком на 5 років за критеріями надання Послуг:

- Городнянське ВУЖКГ: вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, а також для підприємств, установ, організацій міста Городня;
- Городнянська ЖЕД: вивезення побутових відходів для мешканців житлових масивів багатоквартирних житлових будинків міста Городня.

(12) 12 липня 2018 року між Городнянською міською радою та Городнянським ВУЖКГ укладено Договір на надання послуг з вивезення побутових відходів на території Городнянської міської ради (далі – Договір) строком на 5 років (з 12.07.2018 до 11.07.2023 включно).

Предметом Договору є надання Послуг на території Городнянської міської ради, а саме на території приватного сектору та території підприємств, установ, організацій міста Городня (пункти 1.1. та 1.2. Договору).

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

(13) Становище Городнянського ВУЖКГ на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня (далі – Ринок) визначається відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (далі – Методика).

(14) Згідно з пунктом 2.2. Методики етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання, їх кількість та послідовність проведення можуть змінюватися залежно від фактичних обставин, зокрема особливостей товару, структури ринку, обсягів наявної інформації щодо ринку тощо.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

(15) У відповідності до пункту 3.1. Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

3.1.1. Суб'єкт господарювання

(16) У розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Городнянське ВУЖКГ є суб'єктом господарювання.

(17) Об'єктом аналізу є – Городнянське ВУЖКГ, яке надає послуги з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня.

3.1.2. Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим суб'єктом господарювання

(18) Об'єктом аналізу є – послуги з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня.

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

(19) У відповідності до пункту 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(20) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

3.2.1.1. Споживчі характеристики

(21) Відповідно до Методики споживчі характеристики товару визначаються за функціональним призначенням, фізичними, технічними та експлуатаційними характеристиками, ступенем новизни товару.

(22) Послуги, зокрема з поводження з побутовими відходами є комунальними послугами (пункт 2 частини першої статті 5 Закону України «Про житлово-комунальні послуги»).

(23) Відповідно до статті 1 Закону України «Про відходи»:

послуги з поводження з побутовими відходами – послуги з вивезення, перероблення та захоронення побутових відходів, що надаються в населеному пункті згідно з правилами благоустрою території населеного пункту, розробленими з урахуванням схеми санітарного очищення населеного пункту та затвердженими органом місцевого самоврядування;

побутові відходи – відходи, що утворюються в процесі життя і діяльності людини в житлових та нежитлових будинках (тверді, великогабаритні, ремонтні, рідкі, крім відходів, пов'язаних з виробничою діяльністю підприємств) і не використовуються за місцем їх накопичення;

послуги з вивезення побутових відходів – збирання, зберігання та перевезення побутових відходів, що здійснюються у населеному пункті згідно з правилами благоустрою, затвердженими органом місцевого самоврядування.

(24) Основною споживчою властивістю послуг з вивезення побутових відходів є вилучення та вивезення їх із застосуванням спеціально обладнаного для цього автотранспорту на спеціально обладнані звалища чи полігони.

3.2.1.2. Умови споживання

(25) Умови споживання послуг з вивезення твердих побутових відходів визначені, зокрема Законом України «Про відходи», до 01.05.2019 – Правилами надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070, з 01.05.2019 – Правилами надання послуг з поводження з побутовими відходами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (далі – Правила надання послуг).

(26) Відповідно до статті 35¹ Закону України «Про відходи», пункту 4 Правил надання послуг (у редакції, що діяла до 01.05.2019) та пунктів 3, 4 Правил надання послуг (у редакції, що діє з 01.05.2019) перевезення побутових відходів здійснюється спеціально обладнаними транспортними засобами. Орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах та у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, визначає виконавця послуг з перевезення побутових відходів з певної території населеного пункту.

3.2.1.3. Умови реалізації

(27) Умови реалізації послуг з вивезення побутових відходів визначені, зокрема Законами України «Про відходи» та «Про житлово-комунальні послуги», Правилами надання послуг.

(28) Так, згідно зі статтею 19 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції, що діяла до 01.05.2019) відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.

(29) Відповідно до частини четвертої статті 25 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції, що діє з 01.05.2019) послуга з поводження з побутовими відходами надається згідно з умовами договору, що укладається з урахуванням особливостей, визначених цим Законом, та вимогами правил надання послуг з поводження з побутовими відходами, що затверджуються Кабінетом Міністрів України.

(30) Згідно з пунктом 3 Правил надання послуг (у редакції, що діяла до 01.05.2019) власники або балансоутримувачі житлових будинків, земельних ділянок укладають договори з особою, яка визначена виконавцем послуг з вивезення побутових відходів, та забезпечують роздільне збирання побутових відходів.

(31) Договір про надання послуг укладається відповідно до типового договору, наведеного у додатку (пункт 3 Правил надання послуг).

(32) Відповідно до пункту 11 Правил надання послуг (у редакції, що діяла до 01.05.2019) та пункту 7 Правил надання послуг (у редакції, що діє від 01.05.2019) під час укладання договору про надання послуг:

- сторони узгоджують графік їх надання виходячи з потреби споживача, норм надання та якості послуг;
- виконавець послуг на вимогу споживача зобов'язаний пред'явити: правила надання послуг; графік вивезення відходів; тарифи на надання послуг; інформацію про пільги, передбачені законодавчими актами для окремих категорій населення.

3.2.1.4. Ціна

(33) Відповідно до пункту 2 частини першої статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції, що діяла до 01.05.2019) та пункту 2 частини третьої статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції, що діє з 01.05.2019) до повноважень органів місцевого самоврядування належить встановлення цін/тарифів на комунальні послуги відповідно до закону.

(34) Встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на теплову енергію (у тому числі її виробництво, транспортування та постачання), тарифів на централізоване водопостачання та централізоване водовідведення, на інші комунальні послуги (крім тарифів на теплову енергію, її виробництво, транспортування та постачання, тарифів на комунальні послуги, які встановлюються Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг), побутові, транспортні та інші послуги, належить до власних (самоврядних) повноважень виконавчих органів сільських, селищних, міських рад (підпункт 2 пункту «а» статті 28 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні»).

(35) Згідно з частиною першою статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції, що діяла до 01.05.2019) та з пунктом 4 частини першої статті 4 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» (у редакції, що діє з 01.05.2019) порядки формування тарифів на комунальні послуги, що встановлюються органами місцевого самоврядування, затверджує Кабінет Міністрів України.

(36) Порядок формування тарифів на Послуги затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 26.07.2006 № 1010 (далі – Порядок формування тарифів).

(37) Послуги з вивезення побутових відходів надаються Відповідачем на платній основі, а отже, у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та згідно пункту 4 Методики є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище Городнянського ВУЖКГ.

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

(38) Городнянське ВУЖКГ – надавач послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій міста Городня, якого визначено виконавцем за результатами проведеного органом місцевого самоврядування конкурсу.

(39) Покупцями (споживачами, користувачами) послуг з вивезення побутових відходів є мешканці приватного сектору, підприємства, установи, організації міста Городня, які отримують або мають намір отримувати Послуги від Городнянського ВУЖКГ у територіальних межах міста Городня.

3.3. Визначення товарних меж ринку

(40) У відповідності до пунктів 5.1. – 5.3. Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

(41) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;

- подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
- наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
- відсутність суттєвої різниці в цінах;
- взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

При проведенні дослідження необхідно враховувати, що взаємозамінні товари належать до групи однорідних товарів (товарних груп), які розглядаються споживачем як один і той же товар (товарна група), і які можуть бути стандартизовані або диференційовані.

Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.

(42) Послуги з вивезення побутових відходів відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», з урахуванням пункту 5.1. Методики є товаром, який за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками тощо не має замінників, оскільки споживач Послуг не має можливості замінити їх іншими.

(43) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій.

3.4. *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

(44) У відповідності до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.

(45) При встановленні територіальних меж ринку, які визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів є неможливим або недоцільним, зокрема враховувалось місце розташування груп споживачів. Особливістю послуг з вивезення твердих побутових відходів є отримання послуги безпосередньо за місцем знаходження споживача. Тобто, споживач може отримати послугу тільки від суб'єктів господарювання, які надають послуги з вивезення побутових відходів у конкретному населеному пункті.

(46) Відповідно до статті 7 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» до повноважень органів місцевого самоврядування у сфері житлово-комунальних послуг належить, зокрема, визначення виконавця житлово-комунальних послуг відповідно до цього закону в порядку, затвердженому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства.

(47) Відповідно до статті 35¹ Закону України «Про відходи» та пункту 4 Правил надання послуг з поводження з побутовими відходами, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (в редакції постанови Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 318) орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах визначає виконавця послуг з перевезення побутових відходів з певної території населеного пункту. Перевезення побутових відходів здійснюється спеціально обладнаними транспортними засобами.

(48) Таким чином, територіальні межі ринків вивезення побутових відходів визначаються в межах території, яка обслуговується певним підприємством,

уповноваженим на це органом місцевого самоврядування (визначеним на конкурсі та який уклав договір з органом місцевого самоврядування).

(49) Рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.07.2018 № 147 «Про затвердження протоколу комісії по визначенню виконавців послуг з вивезення побутових відходів на конкурсній основі на території Городнянської міської ради» Городнянське ВУЖКГ визначено виконавцем послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій на території міста Городня.

(50) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій є територіальні межі міста Городня.

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатись становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

(51) У відповідності до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

(52) Протягом 2018 – 2019 років структура Ринку не змінювалась.

Зокрема Послуги надавались Городнянським ВУЖКГ:

- до 12.07.2018 на підставі рішення виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.03.2013 № 27 «Про затвердження протоколу засідання комісії по визначенню на конкурсній основі виконавця послуг з вивезення побутових відходів» та укладеного з Городнянською міською радою договору на надання Послуг від 12.03.2013;
- з 12.07.2018 на підставі рішення виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.07.2018 № 147 «Про затвердження протоколу комісії по визначенню виконавців послуг з вивезення побутових відходів на конкурсній основі на території Городнянської міської ради» та укладеного з Городнянською міською радою договору на надання Послуг від 12.07.2018.

(53) Отже, часові межі ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій визначаються як проміжок часу з 01.01.2018 по 31.12.2019, протягом яких залишалась незмінною структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

3.6. Розрахунок частки суб'єктів господарювання на ринку

(54) Згідно з пунктом 8.1. Методики обсяг ринку, на якому визначається монопольне (домінуюче) становище, визначається як загальний обсяг надходження товару на ринок.

(55) Як було зазначено, рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.07.2018 № 147 Городнянське ВУЖКГ визначено виконавцем послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня, у зв'язку з чим споживачі (мешканці приватного сектору, підприємства, установи, організації) позбавлені права вибору виконавця Послуг у територіальних межах міста Городня.

(56) Отже, частка Городнянського ВУЖКГ на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня протягом 2018 – 2019 років становить 100 відсотків.

3.7. Визначення потенційних конкурентів

(57) Відповідно до пункту 4.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

(58) Виконавцем послуг з поводження з побутовими відходами є суб'єкт господарювання, визначений виконавцем послуг з вивезення побутових відходів у встановленому законодавством порядку (частина друга статті 6 Закону України «Про житлово-комунальні послуги», частина третя статті 35¹ Закону України «Про відходи»).

(59) Участь у конкурсах на набуття права виконання послуг у сфері поводження з побутовими відходами на певній території мають право взяти підприємства, установи та організації всіх форм власності у сфері поводження з відходами (пункт «е» частини першої статті 16 Закону України «Про відходи»).

(60) Пунктом 3 Порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16.11.2011 № 1173 (із змінами), передбачено, що учасниками конкурсу можуть бути суб'єкти господарювання: установчими документами яких передбачено провадження діяльності у сфері поводження з побутовими відходами; які можуть забезпечити виконання обов'язків, визначених у частині другій статті 8 Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

(61) Таким чином, потенційними конкурентами на ринку послуг з вивезення побутових відходів є суб'єкти господарювання які мають відповідну матеріально-технічну базу, технології, але з певних причин не реалізують ці можливості. Зокрема до такої бази відносяться сміттесортувальні, сміттепереробні станції (лінії, комплекси), спеціалізований автотранспорт для збору, вивезення побутових відходів, власні полігони. Також потенційними конкурентами є підприємства, які мають відповідні документи дозвільного характеру (ліцензії, декларації тощо). Також конкурентами можуть вважатися нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок з метою надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами та мають бажання взяти участь у конкурсі з визначення виконавцями послуг з вивезення побутових відходів.

(62) За результатами дослідження ринків послуг з вивезення побутових відходів можна констатувати наявність конкуренції на етапі проведення конкурсів органами місцевого самоврядування з визначення виконавців послуг з вивезення побутових відходів. При цьому, нормативно-правовими актами у сфері поводження з побутовими відходами передбачено, що протягом визначеного органом місцевого самоврядування терміну діяльність на цьому ринку монопольно здійснюватиме суб'єкт господарювання, який на конкурсних засадах здобув переваги в боротьбі внаслідок запропонованих кращих умов надання послуг та меншої ціни порівняно з конкурентами.

(63) Отже, враховуючи те, що ринок послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у місті Городня є монополізованим, конкуренція на ньому відсутня.

3.8. Визначення бар'єрів для вступу на ринок

(64) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні

обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

(65) Бар'єрами вступу на ринок послуг з вивезення побутових відходів є, зокрема:

- адміністративний бар'єр входу на Ринок: відповідне рішення органу місцевого самоврядування, прийняте за результатами проведення конкурсу з визначення виконавця Послуг на певній території. При цьому, вхід нового суб'єкта господарювання на Ринок можливий лише за умови виходу з Ринку діючого суб'єкта;
- значні фінансові витрати на придбання спеціально обладнаних транспортних засобів для збирання та перевезення побутових відходів або необхідність укладання договору оренди такого транспортного засобу.

3.9. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища Відповідача

(66) Відповідно до абзацу другого частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

(67) Ураховуючи вищезазначене, Городнянське ВУЖКГ протягом 2018 – 2019 років займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня, з часткою 100 відсотків.

(68) Станом на грудень 2021 року суттєвих змін на ринку послуг з вивезення побутових відходів в межах міста Городня не відбулось.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

(69) Відповідно до пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема визнається встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

4.1. Обставини справи

(70) З метою здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції на ринку надання послуг у сфері поводження з побутовими відходами, відповідно до вимог пункту 11 частини першої статті 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» та статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції», Чернігівське ТВ провело дослідження діяльності суб'єктів господарювання на зазначеному ринку.

(71) Основні засади організаційних, господарських відносин, що виникають у сфері послуг з поводження з побутовими відходами, регулюються Законами України «Про житлово-комунальні послуги» та «Про відходи», Правилами надання послуг та Порядком формування тарифів.

(72) Частиною другою статті 31 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» визначено, що виконавці/виробники здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на виробництво (надання) житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів.

(73) Механізм формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів визначено Порядком формування тарифів.

(74) Відповідно до пункту 2 Порядку формування тарифів на Послуги:

- *економічно обґрунтовані плановані витрати* – витрати, планування яких здійснюється з дотриманням вимог стандартів, нормативів, норм технологічних регламентів, а також вимог щодо надання послуг визначеної кількості та якості з урахуванням економічних і природно-кліматичних особливостей регіону;
- *повна планована собівартість послуг* – економічно обґрунтовані плановані витрати підприємства, що бере участь у наданні послуг з поводження з побутовими відходами, включаючи витрати з операційної діяльності, фінансові витрати, пов'язані з основною діяльністю;
- *тарифи на послуги* – вартість надання послуги з вивезення, перероблення та захоронення 1 куб. метра або 1 тонни (за наявності вагового обладнання) побутових відходів відповідної якості, розрахована на основі економічно обґрунтованих планованих витрат, планованого прибутку.

(75) Нормування витрат і втрат ресурсів проводиться відповідно до галузевих нормативів (пункт 2² Порядку формування тарифів).

(76) Формування тарифів на Послуги підприємством здійснюється відповідно до річних планів надання послуг і економічно обґрунтованих планованих витрат, визначених на підставі державних і галузевих нормативів (норм) витрат ресурсів, техніко-економічних розрахунків та кошторисів, ставок податків і зборів (обов'язкових платежів) та цін у планованому періоді, встановлених на підставі індексів зміни цін виробників промислової продукції (пункт 3 Порядку формування тарифів).

(77) Для встановлення тарифів на послуги підприємство подає уповноваженому органу заяву про встановлення тарифів і розрахунки тарифів на плановий період за встановленими таким органом формами з відповідними розрахунками, підтвердними матеріалами і документами, що використовувалися під час їх проведення (пункт 42 Порядку формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів у редакції, що діяла в період з 01.01.2018 по 31.12.2019).

(78) Розгляд розрахунків тарифів на послуги, поданих підприємством, здійснюється уповноваженим органом протягом одного календарного місяця, а в разі коригування тарифів – протягом десяти календарних днів з дня отримання відповідної заяви в порядку, встановленому Мінрегіоном (пункт 43 Порядку формування тарифів на послуги з вивезення побутових відходів у редакції, що діяла в період з 01.01.2018 по 31.12.2019).

(79) Городнянське ВУЖКГ надає Послуги за тарифами, які були встановлені рішеннями виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.04.2018 № 65 «Про встановлення тарифів на централізоване водопостачання, централізоване водовідведення, вивіз твердих побутових відходів, знешкодження твердих побутових та рідких нечистот» (введені в дію з 01.05.2018) та від 14.02.2019 № 26 «Про встановлення тарифів на послуги з вивезення побутових відходів, знешкодження ТПВ та рідких нечистот» (введені в дію з 02.03.2019) на підставі розрахунків Відповідача, зокрема:

➤ рішенням від 12.04.2018 № 65:

- вивіз твердих побутових відходів та їх знешкодження (приватний сектор): населення (вивезення побутових відходів здійснюється самоскидом, відходи завантажуються споживачами самостійно) – 8,77 грн з чол. в місяць (з ПДВ);
- вивіз твердих побутових відходів та їх знешкодження (упорядковані будинки): населення (вивезення побутових відходів здійснюється сміттєвозом з обладнаних контейнерами майданчиків) – 81,84 грн за 1 м³ (з ПДВ); бюджетні установи – 90,02 грн за 1 м³ (з ПДВ); інші організації – 98,21 грн за 1 м³ (з ПДВ);
- знешкодження побутових відходів:

населення – 11,23 грн за 1 м³ (з ПДВ);
 бюджетні установи – 12,36 грн за 1 м³ (з ПДВ);
 інші організації – 14,04 грн за 1 м³ (з ПДВ).

➤ рішенням від 14.02.2019 № 26:

- вивіз твердих побутових відходів та їх знешкодження:
 населення (приватний сектор) – 10,64 грн з чол. в місяць (з ПДВ);
 - знешкодження побутових відходів:
 населення – 13,00 грн за 1 м³ (з ПДВ);
 бюджетні установи – 14,25 грн за 1 м³ (з ПДВ);
 інші організації – 18,50 грн за 1 м³ (з ПДВ).

Тобто, з 02.03.2019 рішення від 12.04.2018 № 65 втратило чинність в частині встановлення тарифів на послуги з вивезення твердих побутових відходів для населення приватного сектору та тарифів на знешкодження побутових відходів для всіх категорій споживачів; тарифи на послуги з вивезення твердих побутових відходів для упорядкованих будинків (населення, бюджетні установи та інші організації) залишилися без змін.

(80) До 01.05.2019 (внесення змін постановою Кабінету Міністрів України від 27.03.2019 № 318), на момент розрахунку та встановлення тарифів на Послуги, діяли Правила надання послуг у редакції від 25.11.2011 із змінами.

(81) Обсяг надання Послуг розраховувався на підставі норм, затверджених органом місцевого самоврядування (пункт 6 Правил надання послуг (у редакції, що діяла до 01.05.2019), пункт 10 Типового договору про надання Послуг).

(82) Відповідно до пунктів 7, 8 Правил надання послуг (у редакції, що діяла до 01.05.2019) норми надання Послуг визначались на підставі правил, встановлених центральним органом виконавчої влади з питань житлово-комунального господарства. У разі, коли норми не затверджено органом місцевого самоврядування, застосовувались мінімальні норми згідно з додатком 2 (далі – Мінімальні норми).

(83) Наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 29.09.2010 за № 871/18166, затверджені Правила визначення норм надання послуг з вивезення побутових відходів (далі – Правила визначення норм).

(84) Згідно Правил визначення норм, норма – це кількісний показник споживання послуг з вивезення побутових відходів, які утворюються на одну розрахункову одиницю (одного мешканця для житлової забудови, одне місце в готелі, гуртожитку та ін., 1 кв. м торгівельної та складської площі, вокзалів, автостоянок, пляжів та ін.; одне відвідування для поліклінік тощо) за одиницю часу.

(85) Норми можуть розроблятися органами місцевого самоврядування, суб'єктами господарювання, що надають Послуги, іншими зацікавленими організаціями та переглядаються один раз на п'ять років (пункти 1.4., 1.5. Правил визначення норм).

(86) Пунктом 1.6. Правил визначення норм встановлено, що визначення норм здійснюється за результатами вимірювання кількості побутових відходів.

(87) Відповідно до пункту 2.5. Правил визначення норм вимірювання кількості твердих побутових відходів проводять протягом чотирьох сезонів року.

(88) Вимірювання кількості твердих побутових відходів може проводитися прискореним методом – протягом одного сезону року з урахуванням коефіцієнта сезонної

нерівномірності утворення твердих побутових відходів (за об'ємом), який визначається згідно з додатком 3 до Правил визначення норм.

(89) Під час вимірювання слід виключити можливість ущільнення обслуговуючим персоналом твердих побутових відходів у контейнері (пункт 2.14. Правил визначення норм).

(90) Порядок вимірювання кількості твердих побутових відходів, визначення об'єму та маси утворення твердих побутових відходів встановлений розділом II Правил визначення норм.

(91) Норми вивезення побутових відходів затверджені для Городнянського ВУЖКГ рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 18.11.2016 № 153 «Про перезатвердження норм споживання води для населення, організацій, підприємств та норми надання послуг з вивезення побутових відходів». Ці норми враховані Підприємством при визначенні обсягів вивезення побутових відходів для розрахунків тарифів на Послуги, встановлених рішеннями від 12.04.2018 № 65 та від 14.02.2019 № 26, та при нарахуванні споживачам (населенню) плати за надані Послуги.

(92) За повідомленням Городнянського ВУЖКГ (лист б/д б/н, вх. Чернігівського ТВ від 01.04.2019 № 75-01/664/784; лист від 19.06.2019 № 21, вх. Чернігівського ТВ від 20.06.2019 № 75-01/1201/1427), норми надання Послуг розроблені Підприємством на підставі Рекомендованих норм надання послуг з вивезення побутових відходів, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 22.03.2010 № 75. Водночас, зазначений наказ втратив чинність з 01.11.2011 на підставі наказу Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 01.11.2011 № 271.

(93) Проте, Підприємству необхідно було розробити норми надання Послуг відповідно до вимог Правил визначення норм та надати на затвердження до уповноваженого органу, або застосовувати Мінімальні норми (пункти 7, 8 Правил надання послуг (у редакції, що діяла до 01.05.2019)).

(94) Разом з тим, Городнянське ВУЖКГ надало Чернігівському ТВ Розрахунок норм надання послуг з вивезення твердих побутових відходів, в преамбулі якого Відповідач посилається на діючі Правила визначення норм, затверджені наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 30.07.2010 № 259.

(95) Проте, фактично при здійсненні розрахунку норм надання Послуг Відповідачем не враховані вимоги Правил визначення норм в частині проведення вимірювань кількості твердих побутових відходів протягом чотирьох сезонів року або прискореним методом – протягом одного сезону року з урахуванням коефіцієнта сезонної нерівномірності утворення твердих побутових відходів.

(96) Таким чином, здійснений Городнянським ВУЖКГ розрахунок норм надання Послуг не відповідає вимогам Правил визначення норм.

(97) Відділенням встановлено, що при розрахунку норм вивезення твердих побутових відходів Підприємством застосовувались коефіцієнти ущільнення відходів, які не передбачені Мінімальними нормами, що призвело до завищення розміру таких відходів.

(98) Порівняльний аналіз норм, що розраховані Городнянським ВУЖКГ та затверджені рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 18.11.2016 № 153, з Мінімальними нормами (для житлових будинків) наведено у Таблиці 1.

Таблиця 1

Об'єкт	Середньодобова норма, кг		Коефіцієнт ущільнення, застосований Підприємством, кг/м ³	Середньодобова норма, л		Середньорічна норма, м ³	
	Мінімальна норма	Розрахована Підприємством		Мінімальна норма	Розрахована Підприємством (з урахування ущільнення) (ст. 3 / ст. 4 x 1000)	Мінімальна норма (ст. 5 x 365 днів на рік / 1000)	Розрахована Підприємством (з урахування ущільнення) (ст. 6 x 365 днів на рік / 1000)
1	2	3	4	5	6	7	8
Упорядковані будинки	0,77	0,77	175,0	3,56	4,40	1,30	1,60
Неупорядковані будинки:							
- з газовим опаленням	0,96	0,96	219,0	3,84	4,40	1,40	1,60
- з опаленням на твердому паливі	1,15	1,15	262,5	3,86	4,40	1,41	1,60
Будинки приватного сектора з присадибною ділянкою							
- з газовим опаленням	1,26	1,26	287,5	3,94	4,40	1,44	1,60
- з опаленням на твердому паливі	1,59	1,59	362,5	4,14	4,40	1,51	1,60

(99) Як видно з таблиці, за рахунок застосування Підприємством різних коефіцієнтів ущільнення відходів, середньодобова норма вивезення твердих побутових відходів для всіх житлових будинків, незалежно від ступеню їх благоустрою, розрахована Городнянським ВУЖКГ у однаковому розмірі 4,40 л (середньорічна – 1,60 м³), разом з тим Мінімальними нормами для будинків різних видів благоустрою встановлені різні норми вивезення твердих побутових відходів.

(100) Так, за інформацією Городнянського ВУЖКГ (лист від 01.11.2019 № 44, вх. Чернігівського ТВ від 01.11.2019 № 75-01/1736/2128) та згідно з Актами інвентаризації кількості абонентів, які користуються послугами по вивозу побутових відходів по Городнянському ВУЖКГ, станом на 01.01.2018 кількість населення упорядкованих будинків (вивезення побутових відходів здійснюється сміттевозом з обладнаних контейнерами майданчиків) становить 124 чол., кількість населення, що мешкає в будинках приватного сектору (вивезення побутових відходів здійснюється самоскидом, відходи завантажуються споживачами самостійно) – 5188 чол.(у тому числі: з наявністю усіх видів благоустрою – 101 чол., за відсутності каналізації – 4694 чол., за відсутності центрального опалення (використання твердого палива), водопостачання, каналізації – 393 чол.).

Річний обсяг надання Послуг населенню, розрахований Підприємством та врахований при формуванні тарифів на Послуги, складає **8499,2 м³** (Таблиця 2):

$$(124 \text{ чол.} \times 1,60 \text{ м}^3) + (5188 \text{ чол.} \times 1,60 \text{ м}^3) = 198,4 \text{ м}^3 + 8300,8 \text{ м}^3 = 8499,2 \text{ м}^3.$$

Таблиця 2

Вид відходів (тверді, рідкі, великогабаритні, ремонтні, небезпечні)	Об'єкт обслуговування (багатоквартирний, одноквартирний будинок, установа, організація, підприємство)	Одиниця розрахунку (житель, місце в готелі, учень, кв. метр площі тощо)	Кількість одиниць розрахунку для об'єкта обслуговування	Норма надання послуги з вивезення побутових відходів (відповідно до їх виду), куб. метрів на рік	Обсяг надання послуги з вивезення побутових відходів, куб. метрів на рік
тверді	упорядковані будинки	житель	124	1,60	198,40
тверді	приватний сектор	житель	5188	1,60	8300,80
Усього					8499,20

Відповідно до Мінімальних норм, річний обсяг вивезення побутових відходів від населення, який необхідно було застосовувати при розрахунку тарифів на Послуги, склав би **7800,25 м³** (Таблиця 3):

$$(124 \text{ чол.} \times 1,30 \text{ м}^3) + (101 \text{ чол.} \times 1,44 \text{ м}^3) + (4694 \text{ чол.} \times 1,47 \text{ м}^3) + (393 \text{ чол.} \times 1,51 \text{ м}^3) = 161,20 \text{ м}^3 + 145,44 \text{ м}^3 + 6900,18 \text{ м}^3 + 593,43 \text{ м}^3 = 7800,25 \text{ м}^3,$$

де 1,30 м³, 1,44 м³, 1,47 м³ та 1,51 м³ – середньорічні норми утворення побутових відходів за видами благоустрою житлових будинків, визначені на підставі Мінімальних норм, зокрема:

1,30 м³ = 3,56 л (середньодобова норма) x 365 днів на рік / 1000;

1,44 м³ = 3,94 л (середньодобова норма) x 365 днів на рік / 1000;

1,47 м³ = 4,03 л (середньодобова норма) x 365 днів на рік / 1000;

1,51 м³ = 4,14 л (середньодобова норма) x 365 днів на рік / 1000.

Таблиця 3

Вид відходів (тверді, рідкі, великогабаритні, ремонтні, небезпечні)	Об'єкт обслуговування (багатоквартирний, одноквартирний будинок, установа, організація, підприємство)	Одиниця розрахунку (житель, місце в готелі, учень, кв. метр площі тощо)	Кількість одиниць розрахунку для об'єкта обслуговування, чол.	Норма надання послуги з вивезення побутових відходів (відповідно до їх виду), куб. метрів на рік	Обсяг надання послуги з вивезення побутових відходів, куб. метрів на рік
тверді	упорядковані будинки	житель	124	1,30	161,20
тверді	приватний сектор, у тому числі:	житель	5188		7639,05
	з наявністю усіх видів благоустрою	житель	101	1,44	145,44
	за відсутності каналізації	житель	4694	1,47	6900,18
	за відсутності центрального опалення (використання твердого палива), водопостачання, каналізації	житель	393	1,51	593,43
Усього					7800,25

(101) Отже, застосування Підприємством завищених обсягів вивезення побутових відходів (розрахованих на підставі завищених норм надання Послуг) призвело до формування економічно необґрунтованих тарифів на Послуги та надлишкового нарахування плати за надані Послуги.

(102) Пунктом 13 Правил надання послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070 (у редакції, що діяла до 01.05.2019), встановлено, що плата за надані послуги нараховується щомісяця відповідно до умов договору і тарифів, що формуються відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 26.07.2006 № 1010.

(103) Форма розрахунку обсягу і вартості послуг наведена у додатку 3 до Правил надання послуг (пункт 13 Правил надання послуг (у редакції, що діяла до 01.05.2019), пункт 11 Типового договору про надання Послуг).

(104) Для прикладу наводимо розрахунок зайво нарахованої плати населенню за послуги з вивезення твердих побутових відходів, виходячи із встановлених рішеннями від 12.04.2018 № 65 та від 14.02.2019 № 26 тарифів для населення, норм надання Послуг, які застосовувало Городнянське ВУЖКГ, та Мінімальних норм, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 10.12.2008 № 1070.

Обсяги вивезення побутових відходів для інших споживачів та бюджетних організацій визначались Підприємством не за нормами, а за фактичними даними.

Так, рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.04.2018 № 65 встановлені тарифи для населення в наступних розмірах:

- вивіз твердих побутових відходів та знешкодження:

упорядковані будинки – 81,84 грн за 1 м³;

приватний сектор – 8,77 грн з чол. в місяць (діяли з 01.05.2018 до 02.03.2019);

- знешкодження твердих побутових відходів (населення) – 11,23 грн за 1 м³ (діяли з 01.05.2018 до 02.03.2019).

Рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 14.02.2019 № 26 встановлені тарифи для населення в наступних розмірах:

- вивіз твердих побутових відходів та знешкодження:

приватний сектор – 10,64 грн з чол. в місяць (діють з 02.03.2019);

- знешкодження твердих побутових відходів (населення) – 13,00 грн за 1 м³ (діють з 02.03.2019).

Виходячи із встановлених тарифів, вартість послуги з вивезення побутових відходів для населення в розрахунку на 1 м³ (за виключенням вартості знешкодження відходів) становить:

- упорядковані будинки – **70,61 грн за 1 м³** (81,84 грн за 1 м³ – 11,23 грн за 1 м³);
- приватний сектор (діяли з 01.05.2018 до 02.03.2019) – **54,55 грн за 1 м³** ((8,77 грн з чол. в місяць x 12 місяців / 1,60 м³ – середньорічна норма, врахована в тарифі) – 11,23 грн за 1 м³).
- приватний сектор (діють з 02.03.2019) – **66,80 грн за 1 м³** ((10,64 грн з чол. в місяць x 12 місяців / 1,60 м³ – середньорічна норма, врахована в тарифі) – 13,00 грн за 1 м³).

Визначаємо розмір плати за надані Послуги за формулою:

$$\frac{\text{тариф (грн/м}^3\text{)} \times \text{норма надання Послуг (м}^3\text{/рік)} \times \text{кількість споживачів (чол.)}}{12 \text{ місяців} \times \text{кількість місяців розрахункового періоду}}$$

Враховуючи зазначене, за розрахунками Відділення, Городнянським ВУЖКГ у період з травня 2018 року по грудень 2019 року нараховано населенню плату за надання Послуг у розмірі **862766,77 грн**, зокрема:

у період з 01.05.2018 до 02.03.2019 (10 місяців) – **389014,72 грн:**

((70,61 грн/м³ x 1,60 м³ x 124 чол.) + (54,55 грн/м³ x 1,60 м³ x 5188 чол.)) / 12 місяців x 10 місяців = (14009,02 грн + 452808,64 грн) / 12 x 10 = 389014,72 грн.

у період з 02.03.2018 до 01.01.2020 (10 місяців) – **473752,05 грн:**

((70,61 грн/м³ x 1,60 м³ x 124 чол.) + (66,80 грн/м³ x 1,60 м³ x 5188 чол.)) / 12 місяців x 10 місяців = (14009,02 грн + 554493,44 грн) / 12 x 10 = 473752,05 грн.

При перерахунку Відділенням плати за надання Послуг населенню за період з травня 2018 року по грудень 2019 року у відповідності до Мінімальних норм, її розмір склав би **791469,48 грн**, зокрема:

у період з 01.05.2018 до 02.03.2019 (10 місяців) – **356743,76 грн:**

((70,61 грн/м³ x 1,30 м³ x 124 чол.) + (54,55 грн/м³ x 1,44 м³ x 101 чол.) + (54,55 грн/м³ x 1,47 м³ x 4694 чол.) + (54,55 грн/м³ x 1,51 м³ x 393 чол.)) / 12 місяців x 10 місяців = (11382,33 грн + 7933,75 грн + 376404,82 грн + 32371,61 грн) / 12 x 10 = 356743,76 грн.

у період з 02.03.2018 до 01.01.2020 (10 місяців) – **434725,72 грн:**

((70,61 грн/м³ x 1,30 м³ x 124 чол.) + (66,80 грн/м³ x 1,44 м³ x 101 чол.) + (66,80 грн/м³ x 1,47 м³ x 4694 чол.) + (66,80 грн/м³ x 1,51 м³ x 393 чол.)) / 12 місяців x 10 місяців = (11382,33 грн + 9715,39 грн + 460932,02 грн + 39641,12 грн) / 12 x 10 = 434725,72 грн.

Тобто, Відповідачем у період з травня 2018 року по грудень 2019 року зайво нараховано плату за послуги з вивезення побутових відходів споживачам (населенню) міста Городня в розмірі **71297,29 грн** (862766,77 грн – 791469,48 грн).

(105) Таким чином, Городнянське ВУЖКГ розрахувало планові витрати на надання Послуг з порушенням вимог чинного законодавства у сфері житлово-комунальних послуг, зокрема на підставі завищених обсягів вивезення побутових відходів, що призвело до встановлення економічно необґрунтованих тарифів на Послуги, завищеного нарахування плати споживачам (населенню) за надані Послуги та, в свою чергу, до порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

(106) Аналогічна позиція викладена в рішенні Варвинського районного суду Чернігівської області від 05.08.2014 року, залишеним без змін постановою Апеляційного суду Чернігівської області від 22.04.2015 року у справі № 731/517/14).

(107) Відсутність конкуренції на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у місті Городня позбавляє Відповідача необхідності досягати переваг над іншими суб'єктами господарювання за рахунок власних досягнень (наприклад, спонукання споживачів до отримання Послуг саме Городнянського ВУЖКГ).

4.2. Антиконтентні наслідки дій Відповідача

(108) Частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживанням монополічним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополічне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

(109) Городнянське ВУЖКГ сформувало та застосовувало протягом значного періоду тарифи на послуги з вивезення побутових відходів, застосування яких у розрахунках зі споживачами призвело до ущемлення інтересів споживачів.

4.3. Неможливість вчинення Відповідачем таких дій за умов існування значної конкуренції на ринку

(110) Такі дії Городнянського ВУЖКГ були б неможливі за умов існування конкуренції на Ринку, оскільки споживачі мали б змогу відмовитись від Послуг Підприємства та звернутись до інших суб'єктів господарювання, з метою отримання послуг з вивезення побутових відходів за більш низькими тарифами.

(111) Завдяки своїй ринковій владі Підприємство має можливість диктувати свої умови надання Послуг, зокрема шляхом встановлення економічно необґрунтованих тарифів на них, та завдати шкоди інтересам споживачів.

4.4. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монополічним (домінуючим) становищем на ринку

(112) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монополічне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента та не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.

(113) Суб'єкти господарювання зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію (частина друга статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

(114) Згідно з частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополічне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, є зловживанням монополічним (домінуючим) становищем на ринку, зокрема встановлення таких цін чи інших умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку (пункт 1 частини другої статті 13).

(115) Відповідно до пункту 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції.

(116) Згідно зі статтею 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

(117) Враховуючи наведене, дії Городнянського ВУЖКГ, яке протягом 2018 – 2019 років займало монопольне (домінуюче) становище на Ринку, що полягали у формуванні економічно необґрунтованих тарифів на Послуги, встановлені рішеннями виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.04.2018 № 65 та від 14.02.2019 № 26, нарахуванні плати споживачам (населенню) за надані Послуги у завищеному розмірі, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним (домінуючим) становищем відповідно до пункту 2 статті 50 та пункту 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

(118) Листом від 01.11.2019 № 44 (вх. Чернігівського ТВ від 01.11.2019 № 75-01/1736/2128) Городнянське ВУЖКГ визнало порушення, погоджується з висновками подання з попередніми висновками у справі, при нарахуванні розміру штрафу просить врахувати наступне:

- отримані збитки від діяльності з вивезення побутових відходів у розмірі 73 024,94 грн за 2018 рік;
- дохід від надання Послуг за 2018 рік склав 608 056,12 грн, що становить лише 10 % від загальних доходів Підприємства;
- порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку Відповідача вчинено вперше;
- під час розгляду справи Підприємство співпрацювало з Відділенням.

(119) Разом з тим, Підприємство повідомило, що провело перерахунок обсягів вивезення побутових відходів відповідно до Мінімальних норм, за результатами чого різниця в натуральному виразі склала 752,95 м³.

(120) Проте, Відділенням встановлено, що суму надлишково нарахованої плати, яку Городнянське ВУЖКГ планувало повернути споживачам Послуг, у розмірі 1 789,98 грн визначено не вірно.

Так, при розрахунку плати на одну особу в місяць, Підприємство перерахувало діючий тариф (в бік збільшення) за рахунок зменшення обсягів, при цьому всі складові витрат залишили незмінними, що не відповідає вимогам Порядку формування тарифів.

(121) Крім того, Підприємство листом від 25.11.2021 № 27 (вх. Відділення від 26.11.2021 № 60-01/5681) надало Відділенню копію рішення виконавчого комітету Городнянської міської ради від 26.09.2019 № 226 «Про затвердження норм надання послуг з вивезення твердих побутових відходів у м. Городня», яким затверджені норми надання послуг з вивезення твердих побутових відходів у м. Городня на 2019-2024 роки для одноквартирних будинків та підприємств, установ і організацій, а також наданий розрахунок вказаних норм, що не відповідає вимогам Правил визначення норм.

Відповідно до пункту 2 цього рішення, затверджені норми надання Послуг будуть застосовуватись при розрахунку нових розмірів тарифів на послуги з вивезення та знешкодження твердих побутових відходів.

Згідно з пунктом 4 вказаного рішення, для розрахунків зі споживачами Послуг, до моменту введення в дію нових розмірів тарифів на ці Послуги, застосовуються діючі

норми утворення твердих побутових відходів, враховані в діючих тарифах на відповідні послуги.

Наразі, тарифи на Послуги, які були встановлені рішеннями виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.04.2018 № 65 та від 14.02.2019 № 26, залишаються діючими; при нарахуванні споживачам (населенню) плати за надані Послуги застосовуються норми вивезення побутових відходів, затверджені рішенням виконавчого комітету Городнянської міської ради від 18.11.2016 № 153.

За повідомленням Городнянського ВУЖКГ, Підприємством планується перегляд діючих тарифів на Послуги.

(122) Отже, порушення законодавства про захист економічної конкуренції Городнянським ВУЖКГ не припинено.

6. Остаточний висновок у Справі

(123) Доказами, зібраними у справі, доведено, а наданими Відповідачем поясненнями не спростовано висновок про те, що Городнянське ВУЖКГ протягом 2018 – 2019 років займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня, з часткою 100 відсотків, своїми діями, які полягали у формуванні економічно необґрунтованих тарифів на Послуги, встановлені рішеннями виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.04.2018 № 65 та від 14.02.2019 № 26, нарахуванні плати споживачам (населенню) за надані Послуги у завищеному розмірі, вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем, передбаченим пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. Визначення розміру штрафу

(124) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).

(125) Відповідно до абзацу другої частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.

(126) Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) Городнянського ВУЖКГ за 2020 рік становить 6 809 300 грн (Звіт про фінансові результати за 2020 рік [форма № 2-м]).

(127) При визначенні розміру штрафу було враховано такі обставини:

- порушення законодавства про захист економічної конкуренції Відповідачем вчинено вперше;
- визнання вчиненого порушення;
- співпраця Підприємства з Відділенням під час розгляду справи;
- порушення не припинено.

Враховуючи наведене та керуючись статтями 7, 12, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного

комітету України від 23 лютого 2001 року № 362-р, зареєстрованого в міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482, та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (зі змінами), адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що комунальне підприємство «Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства» Городнянської міської ради (попередня назва – Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства) (ідентифікаційний код юридичної особи 03357872; місцезнаходження: вул. Льонозаводська, буд. 12, м. Городня, Чернігівська обл., 15100) протягом 2018 – 2019 років займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня, що обслуговувались Підприємством, як таке, що не мало на цьому ринку жодного конкурента.

2. Визнати дії комунального підприємства «Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства» Городнянської міської ради (попередня назва – Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства), які полягають у формуванні економічно необґрунтованих тарифів на послуги з вивезення побутових відходів, встановлених рішеннями виконавчого комітету Городнянської міської ради від 12.04.2018 № 65 та від 14.02.2019 № 26, нарахуванні плати споживачам (населенню) за надані Послуги у завищеному розмірі, порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та пунктом 1 частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах м. Городня, шляхом встановлення таких цін реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення, вказане в пункті 2 резолютивної частини рішення, накласти на комунальне підприємство «Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства» Городнянської міської ради (попередня назва – Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства) штраф у розмірі 34 000 (тридцять чотири тисячі) гривень.

4. Зобов'язати комунальне підприємство «Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства» Городнянської міської ради (попередня назва – Городнянське виробниче управління житлово-комунального господарства) у 2-х місячний строк з дня отримання копії рішення припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції, наведене в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, шляхом розробки та подання до уповноваженого органу розрахунків економічно обґрунтованих тарифів на послуги з вивезення побутових відходів для мешканців приватного сектору, підприємств, установ, організацій у територіальних межах міста Городня для їх встановлення, про що повідомити Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України з наданням копій підтверджуючих документів у 3-денний термін з дня припинення порушення.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету

України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

**Голова адміністративної колегії –
голова відділення**

О. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ